

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

Esas Sayısı : 2017/6 (Değişik İşler)

Karar Sayısı : 2018/8

Karar Tarihi: 21/6/2018

DAVACI: Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı

DAVALI: Engelsiz Yaşam Partisi

DAVANIN KONUSU: Engelsiz Yaşam Partisinin kendiliğinden dağılma hâlinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi talebidir.

I. DAVANIN GEREKÇESİ

Engelsiz Yaşam Partisi, kuruluşuna dair bildiri ve eklerini 5/11/2013 tarihinde İçişleri Bakanlığına vererek 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 8. maddesine göre tüzel kişilik kazanmıştır. İlk büyük kongresini süresinde geçerli bir şekilde toplamadığı ve zorunlu organlarını oluşturmadığı iddiasıyla Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca 11/10/2017 tarihinde düzenlenen iddianame ile Partinin kendiliğinden dağılma hâlinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi talep edilmektedir.

II. İDDİANAME

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının 11/10/2017 tarihli ve 51047475/2017-2156 sayılı iddianamesinin ilgili bölümleri şöyledir:

"Engelsiz Yaşam Partisi 05.11.2013 tarihinde gerekli belgelerini İçişleri Bakanlığına vererek 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununun 8. maddesi uyarınca tüzel kişiliğini kazanmıştır.

Parti sicil dosyasının incelemesinde;

Davalı parti süresi içerisinde yapmak zorunda olduğu ilk büyük kongresini yaptığını belirtmesine rağmen kongre evraklarını Başsavcılığımıza göndermemiştir. İlk Büyük Kongrenin usulüne uygun olarak yapıp yapılmadığı ve zorunlu organlarını tam olarak oluşturulup oluşturmadığını tespit etmek amacıyla kongrenin gözetiminde yapıldığı öğrenilen Altındağ 1. İlçe Seçim Kurulu Başkanlığından kongre belgeleri istenilmiş, seçim kurulu başkanlığı 25.01.2016 havale tarihli yazı ile partinin 14.06.2014 tarihinde ilk büyük kongresini yaptığını belirtir seçim sonuç belgesini Başsavcılığımıza gönderilmiştir. Bu seçim sonuç belgesine göre genel başkan ve yönetim kurulu seçimi yapıldığı halde merkez teşkilatı içerisinde yer alan disiplin kurulunun seçilmediği görülmüştür.

Diğer taraftan 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununun 10. maddesi gereğince siyasi partilerin sicil kayıtlarında bulunması gereken belgelerin temini amacıyla kongrede alınan kararlar, yapılan seçimler sonucunda genel merkez teşkilatı organlarında görev alanların listesi, görevlilere ait nüfus kaydı, ikametgâh belgesi ve adli sicil -kayıtları partiden istenilmesine rağmen Başsavcılığımıza ulaştırılmamış bu amaçla yapılan tüm girişimler sonuçsuz kalmıştır.

Davalı Engelsiz Yaşam Partisi aleyhine Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına göndermek zorunda olduğu belgeleri talep edilmesine rağmen göndermemesi nedeniyle 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununun 104. maddesi uyarınca ihtar kararı verilmesi istemi ile açılan davada Yüksek Mahkemeniz 14.12.2016 tarih ve 2016/1 E. (Siyasi Parti- İhtar) 2016/1 K. sayılı kararı ile istenen bu belgelerin Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına göndermesi için davalı partiye 2820 sayılı Kanun'un 104. maddesine göre ihtar kararı vermiştir. İhtar kararı 17.02.2017 günü parti genel başkanı Hayri İdin'e tebliğ edilmesine karşın bugüne kadar ihtar kararının gereği de yerine getirilmemiştir.

2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununun 13/1. maddesine göre siyasi partilerin merkez organları büyük kongre, genel başkan ile diğer karar, yönetim, icra ve disiplin organlarından oluştuğu gösterilmiştir.

2820 sayılı Kanun'un 14. maddesinde Büyük Kongre tanımlanmış ve maddenin 7. fıkrasında da tüzel kişilik olarak faaliyet gösteren siyasi partilerin ilk büyük kongrelerini kuruluşundan itibaren 2 yıl içerisinde yapmak zorunda olduğu belirtilmiştir. Bu ilk büyük kongrede partiler alacağı diğer kararlar yanında parti merkez organlarını da seçmek durumundadır. Usulüne uygun olarak toplanmayan 2820 sayılı Kanun'un 21/1.maddesine göre yargı gözetiminde merkez organlarını oluşturmayan toplantıların geçerli bir toplantı olarak kabulü mümkün olmayacağından geçerli bir kongrenin varlığından da bahsedilemeyecektir.

Tüm bunlar gözetildiğinde Engelsiz Yaşam Partisi'nin, 2820 sayılı Kanunun emredici hükümlerine göre parti tüzel kişilik kazanmasından başlayarak iki yıl içinde ilk büyük kongresini usulüne uygun olarak toplamadığı, zorunlu organlarını oluşturmadığı ve bu suretle partinin hukuki varlığını devam ettirme gayretinde olmadığı görülmüştür.

...

2820 sayılı Siyasi Partiler Yasasının 14/7. fıkrasının son cümlesi ile 110/1. ve 121. maddeleri gözetilerek 5253 sayılı Demekler Kanununun 36. maddesi aracılığıyla 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 87. maddesinin 2. bendi uyarınca Engelsiz Yaşam Partisinin süresinde ilk büyük kongresini yapmaması ve zorunlu organlarını oluşturmaması nedeni ile kendiliğinden dağılma halinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine ve tüm mal varlığının Hazineye geçirilmesine karar verilmesi iddia ve talep olunur.”

III. İNCELEME

1. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının iddianamesi, Raportör Sadettin CEYHAN tarafından hazırlanan rapor, ilgili Anayasa ve kanun hükümleri, bunların gerekçeleri ile diğer belgeler okunup incelendikten sonra gereği görülüp düşünüldü:

2. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, Engelsiz Yaşam Partisinin merkez teşkilatı içinde yer alan disiplin kurulu oluşturulmaksızın yapılan ilk büyük kongresinin geçerli bir kongre olarak değerlendirilmeyeceğini ifade ederek zorunlu organlarını oluşturmadığı gerekçesiyle Partinin kendiliğinden dağılma hâlinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesini talep etmiştir.

3. Anayasa Mahkemesinin 19/10/2017 tarihli ve 33787353/2017/6 (D. İşler) /790/3086 sayılı savunma isteyen yazısının tebligatı, bildirilen Parti adresinin boş olması nedeniyle 11/2/1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre yapılmıştır. Parti, süresi içinde herhangi bir savunma yapmamıştır.

4. 2820 sayılı Kanun'un 13. maddesinde; siyasi partilerin merkez organları olarak büyük kongre, genel başkan ile diğer karar, yönetim, icra ve disiplin organları sayılmıştır. Kanun'un 14. maddesinin birinci fıkrasında siyasi partilerin en yüksek organının büyük kongre olduğu, beşinci fıkrasında disiplin kurulunun seçilmesinin büyük kongrenin görevi olduğu, yedinci fıkrasında ise ilk büyük kongrenin partinin tüzel kişilik kazanmasından başlayarak iki yıl içinde toplanmak zorunda olduğu belirtilmiştir. Bu hükümler çerçevesinde siyasi partiler, tüzel kişilik kazandıkları tarihten başlayarak iki yıl içinde ilk büyük kongrelerini toplamak ve zorunlu organlarını oluşturmak zorundadır.

5. 2820 sayılı Kanun'un 121. maddesinin birinci fıkrasında "*Türk Kanunu Medenisi ile Dernekler Kanununun ve dernekler hakkında uygulanan diğer kanunların bu kanuna aykırı olmayan hükümleri, siyasi partiler hakkında da uygulanır.*" denilmektedir. 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 87. maddesinde; kuruluş amacının gerçekleşmesinin olanaksız hâle gelmesi, ilk genel kurul toplantısının kanunda öngörülen sürede yapılmamış ve zorunlu organlarının oluşturulmamış olması, tüzük gereğince yönetim kurulunun oluşturulmasının olanaksız hâle gelmesi, olağan genel kurul toplantısının iki defa üst üste yapılmaması hâlleri derneğin kendiliğinden sona erme nedenleri arasında sayılmıştır.

6. Gerekli kuruluş bildirisi ve eklerini 5/11/2013 tarihinde İçişleri Bakanlığına vererek 2820 sayılı Kanun'un 8. maddesine göre tüzel kişilik kazanmış bulunan Engelsiz Yaşam Partisinin ilk büyük kongresinde zorunlu organlarını oluşturmadığı anlaşıldığından hukuki varlığının sona ermiş olduğunun tespitine karar verilmesi gerekir.

7. Diğer taraftan 2820 sayılı Kanun'un 110. maddesinde "*Kapanan bir siyasi partinin malları, büyük kongre toplanma yeter sayısının salt çoğunluğunun oyu ile alacağı bir karar üzerine, bir diğer siyasi partiye veya başka bir parti ile birleşmek için kapanma kararı alınmışsa, birleşeceği partiye, ilgili partinin de kabul etmesi şartıyla devredilebilir. Aksi halde kapanan siyasi parti malları Hazineye geçer.*" denilmektedir. Bu durumda tüzel kişiliği sona eren Parti mallarının Hazineye geçmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

A. Engelsiz Yaşam Partisinin, 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 121. maddesi yollamasıyla, 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 87. maddesi gereğince dağılmış sayılarak hukuki varlığının sona erdiğine,

B. Partinin tüm mallarının, 2820 sayılı Kanun'un 110. maddesinin birinci fıkrası uyarınca Hazineye geçmesine,

C. Gereğinin yerine getirilmesi için karar örneğinin Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmesine,

21/6/2018 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Zühtü ARSLAN

Başkanvekili
Burhan ÜSTÜN

Başkanvekili
Engin YILDIRIM

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Serruh KALELİ

Üye
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye
Recep KÖMÜRCÜ

Üye
Nuri NECİPOĞLU

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
M. Emin KUZ

Üye
Hasan Tahsin GÖKCAN

Üye
Kadir ÖZKAYA

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Recai AKYEL

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ